

Museum met een missie

Het TextielMuseum in Tilburg is veel meer dan een klassiek museum: de combinatie van inspirerende tentoonstellingen op het gebied van kunst, mode en design, educatieve programma's en een gespecialiseerde werkplaats voor onderzoek en productie maakt het museum uniek in zijn soort.

Deze werkplaats, het TextielLab, ontwikkelt nieuwe, innovatieve stoffen en realiseert tal van hoogwaardige projecten op het gebied van mode, kunst en architectuur. Het Lab werkt samen met (mode)ontwerpers, kunstenaars, architecten en interieurarchitecten uit binnen- en buitenland. Zij worden begeleid door productontwikkelaars en technische deskundigen, en kunnen kennismaken met de eindeloze mogelijk-

heden op het gebied van grens, technieken en ambachten. In het TextielLab zijn inmiddels talloze stoffen ontwikkeld en kunstwerken vervaardigd. Daarnaast worden er veel projecten uitgevoerd op het gebied van projectinrichting en -stoffering. De bezoeker van het museum kan het maakproces volgen, door over de schouder van de kunstenaars en ontwerpers mee te kijken.

FOTO LINKS
Ontwerper Samira Boon met de 'Archi Folds Y' uit de serie 'Super Folds' in het TextielLab.
(Foto: Josefina Ekenhaar/TextielMuseum)

FOTO LINKSBOVEN
'Archi Folds Y' uit de serie 'Super Folds' van ontwerper Samira Boon, gefotografeerd in het Provinciehuis in 's Hertogenbosch.
(Foto: Remé van der Hulst i.o.v. TextielMuseum)

FOTO RECHTSBOVEN
Hebe Verstappen, hoofd van het TextielLab.

FOTO ONDER
In het TextielLab staan machines voor uiteenlopende technieken.

Boost

Het in 1958 geopende TextielMuseum is gevestigd in de voormalige textielfabriek van de firma C. Mommers & Co in Tilburg – ooit het centrum van de Nederlandse textielindustrie. Het TextielLab werd eind jaren negentig opgericht, en ging van start met de eerste computergestuurde machine, aangekocht van collectiegeld. In 2005 werd het Lab door Merckx + Girod opnieuw ingericht, waarbij meer de nadruk op de techniek werd gelegd. "Aanvankelijk was het Lab nog erg museum", vertelt Hebe Verstappen, hoofd van het TextielLab. "We wilden echter dat het nog meer een werkplaats zou worden. Na vier jaar hebben we een subsidie van de provincie Noord-Brabant ontvangen, waarmee we het Lab een boost hebben kunnen geven." Er staan inmiddels machines voor uiteenlopende technieken, zoals borduren, lasersnijden, het maken van passmenten, toften en breeien – van handmatig tot computergestuurd. "Zo willen we laten zien hoe breed textiel is", aldus Verstappen. Daarnaast ontwikkelt het TextielLab stoffen die de industrie laat liggen, of niet kan maken omdat ze te kostbaar zijn. Zo wordt er momenteel gewerkt aan een kleed met een dessin van planten van de hele wereld, waarin ook de zaadjes ervan zijn verwerkt. Het idee achter het door Kustaa Saksi voor het Victoria & Albert Museum in Londen ontworpen kleed is dat wanneer alles vergaat, er altijd nog die zaadjes zijn. Verstappen: "Daar zou geen enkele fabrikant aan beginnen, wij doen het wel."

Expertise

Ontwerpers die met het TextielLab gaan samenwerken, wacht een warme ontvangst. "Zij krijgen een team van zo'n 25 mensen om zich heen – bijna een familie – met wie ze nauw samenwerken aan een vraagstuk", aldus Verstappen. "Dat team bestaat grotendeels uit vaklieden, die het weven en breien al van hun ouders hebben geleerd. Daarnaast werken we veel met stagiaires." Een project start steeds met een intakegesprek in het atelier, waarin de ontwerpers hun eerste ideeën voorleggen. Verstappen: "Soms komen mensen binnen om iets met een computergestuurde machine te weven, maar dan blijkt dat het beter handmatig kan worden gedaan."

Naast veel expertise beschikt het TextielMuseum ook over een enorme bibliotheek, met talloze inspirerende boeken en materialen. "Werkelijk alles over textiel is hier te vinden", stelt Verstappen. "Als je bijvoorbeeld een bepaalde kleur of verloop wilt, kun je hiervoor in het museum tal van recepten vinden." Het TextielLab heeft overigens ook een eigen ververij, waar alleen met plantaardige pigmenten wordt gewerkt.

In principe kunnen de bezoekers van het Lab alle werkzaamheden volgen; voor hoogwaardige projecten en voor kunstenaars en ontwerpers die meer exclusiviteit willen, zijn er afgeschermdes ruimtes waar ze in stilte kunnen werken.

Super Folds

De laatste twee jaar heeft Verstappen een aantal interessante onderzoeksprojecten opgezet – onder meer met ontwerper Samira Boon, die werd gevraagd voor het TextielMuseum grote geweven vouwstructuren te ontwikkelen die als roomdivider kunnen dienen. Deze 'Super Folds' zijn geïnspireerd op de Japanse papiervouwkunst origami en krijgen door de bijzondere binding een vouwrichting op de weefmachine, waardoor een 3D-structuur ontstaat. "Toen het onderzoek was voltooid beseften we dat er meer uit te halen moest zijn", vertelt Verstappen. "De stoffen zouden bijvoorbeeld ook kunnen worden gebruikt voor akoestische panelen en voor buiten. Maar het materiaal was daar nog niet goed genoeg voor. We hebben vervolgens een subsidie aangevraagd bij het lokale (brabants kennis) centrum kunst en cultuur en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, en Samira gevraagd mee te werken aan verdere ontwikkeling van de stof. Daarbij worden ook bedrijven betrokken, bijvoorbeeld voor het ontwikkelen van nieuwe machines – een tweede fase in het proces." De derde fase is het daadwerkelijk toepassen van de stof, en ook daaraan wordt inmiddels gewerkt. Verstappen: "Na een ontmoeting met de directeur van Theaters Tilburg bleek dat ondanks de mooie imposante zaal de bezoekersaantallen terugliepen. Daarom worden de Super Folds nu voor het theater ontwikkeld om daar als divider te dienen. Hiermee kan de zaal worden aangepast aan het soort evenement en een 'intiemere' setting worden gecreëerd."

De ontwikkeling van de Super Folds is tot en met 12 maart te zien in het TextielMuseum – in de tentoonstelling 'Co-creatie'. Daar worden ook de resultaten van een ander onderzoeksproject getoond, het 'Cosmic Curtain' van Inside Outside. Het project – een reusachtig gordijn – werd onder leiding van Petra Blaisse samen met het TextielLab ontwikkeld en geproduceerd voor de Nationale bibliotheek in Doha (Qatar), ontworpen door OMA. Die bibliotheek is vormgegeven als een grote open ruimte met daardoorheen een brug, het deel dat vanuit

FOTO BOVEN
In 2014 ontwierp Evelyn Merckx (Merck X) voor het interieur van advocatenkantoor Rutgers & Pos in Amsterdam wandbekledingen in vilt en linnen, met een minimalistisch patroon van driehonderd kruisen die in het TextielLab werden geborduurd.
(Foto: Roos Aldershoff)

FOTO ONDER
Beeld van de tentoonstelling 'Co-creatie'.
(Foto: Josefine Ekenhaar/TextielMuseum)

deze brug naar beneden vouwt, vormt een auditorium met tribune, waar evenementen en presentaties worden gehouden. Inside Outside kreeg de opdracht om een gordijn te ontwerpen dat de open ruimte zowel kan afsluiten als definiëren. De uitdaging zat vooral in het ontwerpen van een stof waar zo veel bewegingsruimte in zit, dat het mogelijk is om het gordijn tussen de horizontale en de diagonale structuur van de ruimte te verplaatsen, zonder af te doen aan de esthetische kwaliteit. In totaal is ruim 700 m geweven op een computergestuurde machine – het grootste project dat het TextielLab ooit heeft uitgevoerd.

Originele tekeningen

Het TextielLab heeft inmiddels een ander project met Samira Boon afgerond – voor de Holland Boulevard op Schiphol, die dit jaar officieel wordt geopend. Het interieur is ontworpen voor NEXT architects, Boon maakt voor de Holland Boulevard een wandtapijt, waarvoor zij bij het TextielLab kwam met een foto met highlights van het Nederlandse landschap. Ook andere textielontwerpers werken regelmatig samen met het Lab. "Mae Engelgeer ontwikkelt al haar stoffen bij ons", vertelt Verstappen. "Ze haart hier mensen en machines, maakt een nieuwe collectie en stelt die vervolgens aan architecten voor. Daarbij maakt ze ook steeds stoffen voor projecten." Een andere vaste gebruiker is Alexandra Gaca. "Zij heeft hier onder meer stoffen voor de Rabobank ontwikkeld." Het TextielLab wordt daarnaast vaak door (interieur)architecten benaderd: Evelyn Merckx liet er bijvoorbeeld in 2011 een wandbespanning voor het gebouw van de Raad van State vervaardigen; de in samenwerking met Ina Meyer gemaakte

wandbespanning van linnen en gouddraad met een brandwerende achterzijde van katoen hangt in een aantal werkkamers. Voor de renovatie van de Koninklijke Industriële Groote Club in Amsterdam (2015) kwam ZZDP Architecten met een stukje art deco-behang dat oorspronkelijk in het gebouw hing. Het TextielMuseum had de originele tekeningen van het door Theodoor Nicuwerhuys ontworpen behang nog, en in het lab werd in samenwerking met ZZDP een nieuwe stof ontwikkeld

g van de Nationale bibliotheek in Doha ontworpen door

ide Outside)

DER isse (midden) Cosmic Curtain in atelier Gerriets ind. te Outside)

FOTO LINKSBOVEN
De stof die in samenwerking met ZZDP Architecten werd ontwikkeld voor de Koninklijke Industriële Groote Club.

FOTO RECHTSBOVEN
De installatie van Bart Hess.

FOTO ONDER
Een medewerker meet de geleiding van het 'Solar Curtain' (Zonnedoek), ontworpen door Inside Outside.

die op twee van die tekeningen is gebaseerd. Deze geweven stof – gebruikt voor wandpanelen in de gerenoveerde Club – ademt de geest van het authentieke interieur en voegt daaraan een moderne 'twist' toe.

In het TextielLab vervaardigde stoffen en kleden zijn overigens niet alleen in Nederland te vinden – ook in het buitenland zijn ze in vele hoogwaardige projecten toegepast. "We hebben inmiddels echt iets moois aan de wereld toegevoegd", stelt Verstappen, "en we zijn blij dat we klanten onze expertise kunnen meegeven. Zo zorgen we er ook voor dat de textielindustrie blijft bestaan. Want bijna alle textielindustrie en -expertise is uit Nederland en België verdwenen, en zonder dit museum zou het helemaal stoppen."

Inmiddels komen ontwerpers en kunstenaars van overal ter wereld naar het TextielLab met vraagstukken, onder wie ook Jaime Hayon en Ronan en Erwan Bouroullec. Maar er woont

ook samengewerkt met bedrijven: "Adidas is hier bijvoorbeeld komen kijken tijdens inspiratiedagen", aldus Verstappen. "Door de grote belangstelling ligt de lat wel hoger, we kunnen niet iedereen meer helpen. Bij aanvragen selecteren we op motivatie, innovatie en artistiekeit. We werken het liefst aan echt complexe vraagstukken. En we doen ook niet iets in twee dagen – als we het doen, doen we het goed."

Zonnecellen

Het TextielMuseum heeft uiteraard ook een vaste collectie en er zijn steeds tijdelijke exposities. "Gebruikers van het TextielLab kunnen ook hier inspiratie opdoen", zegt Verstappen. Op de tijdelijke tentoonstelling 'Rafelranden van Schoonheid' is bijvoorbeeld een in opdracht van het museum ontwikkelde installatie van Bart Hess te zien – gemaakt van een stof die reageert op geluid. De installatie lijkt op een groot harig beest, maar Verstappen ziet ook een praktische toepassing: "De stof zou in de toekomst ook kunnen worden gebruikt voor gordijnen die zich zelf optrekken. Ook op 'Co-creatie' is trouwens een 'functionele' stof te zien: hier wordt het door het TextielLab in samenwerking met Inside Outside ontwikkelde 'Solar Curtain' getoond – een gordijn met geïntegreerde zonnecellen die zonlicht omzetten in elektriciteit.

Om ontwikkelingen in textiel en het vakmanschap te bevorderen, werkt het TextielLab ten slotte ook samen met verschillende onderwijsinstellingen. Zo is in samenwerking met de Design Academy een minor Textiel ontwikkeld, waarbij studenten zes weken per jaar in het lab aan het werk gaan. Daarnaast ondersteunt het Lab afstudeerprojecten voor toptalenten, onder meer voor studenten van het AMFI (Amsterdam Fashion Institute), de HKU, de Gerrit Rietveld Academie en de KABK. "Ook omdat de studenten doorgaans nog weinig weten van textiel", zegt Verstappen. "Bovendien komen ze misschien later terug om hier te werken. Zo houden we het vak in leven."

www.textiellab.nl
www.textielmuseum.nl